

PERHEET 24/7 –TUTKIMUKSEN TULOKSIA

Perheet 24/7 -tutkimusprojektiin osallistui yhteensä 1294 vanhempaa Suomesta, Iso-Britanniasta ja Hollannista. Tutkimuksessa verrattiin epätyypillisinä aikoina (eli iltaisin, öisin, aikaisina aamuina ja viikonloppuisin) työskentelevien ja säännöllistä päivätyötä tekevien vanhempien kokemuksia työstä, lastenhoidosta, perhe-elämästä ja hyvinvoinnista. Perheet 24/7 -tutkimus on Suomen Akatemian rahoittama ja sen aineisto kerättiin marraskuun 2012 ja tammi-kuun 2013 välisenä aikana.

Keitä tutkimukseen osallistui?

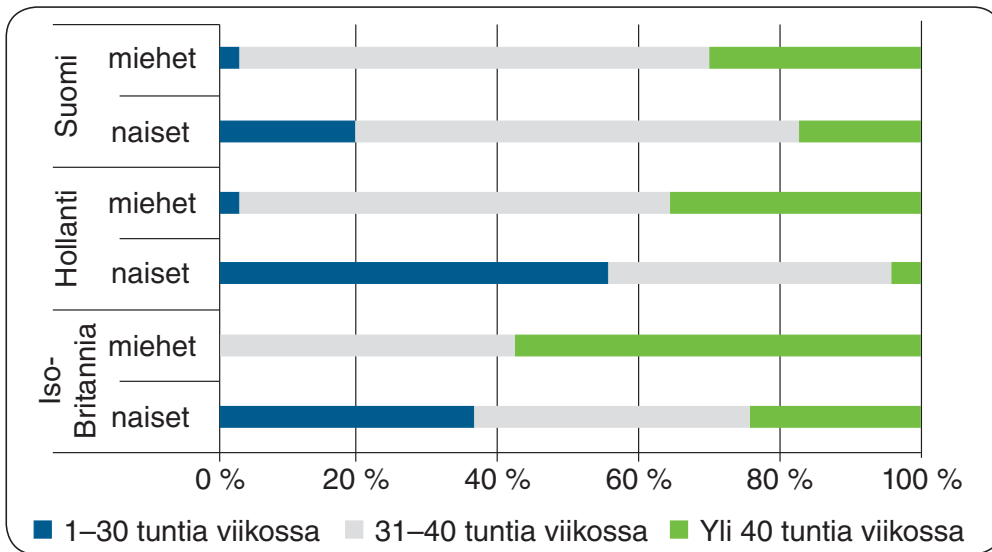
- 483 suomalaista, 374 hollantilaista ja 437 isobritannialaista vanhempaa
- naisia 83 %
- korkeasti koulutettuja: 42 %:lla suomalaisista, 74 %:lla hollantilaisista ja 79 %:lla isobritannialaisista korkeakoulututkinto
- suurimmalla osalla joko yksi (38 %) tai kaksi (47 %) kotona asuvaa lasta
- 87 % naimisissa tai avoliitossa
- 95 % työssä

EPÄTYYPILLINEN TYÖAIKA:

Aikaisina aamuina, iltaisin, öisin ja viikonloppuisin tehtävää työtä mukaan lukien vuorotyö

MAIDEN VÄLILLÄ EROJA TYÖAJOISSA

” Olen yksinhuoltaja ja pienten lasten kanssa vuorotyö tuo haasteita, erityisesti koululaisen kanssa.”

” Vaatii jatkuvaa suunnittelua ja keskustelua ja joustoa.”

Perheet 24/7 -tutkimuksen isät tekivät äitejä pidempää työviikkoa kaikissa maissa. Suomalaiset naiset työskentelivät kokopäivätyössä huomattavasti useammin kuin naiset Hollannissa ja Iso-Britanniassa. Näissä maissa osa-aikatyö naisten keskuudessa on yleistä.

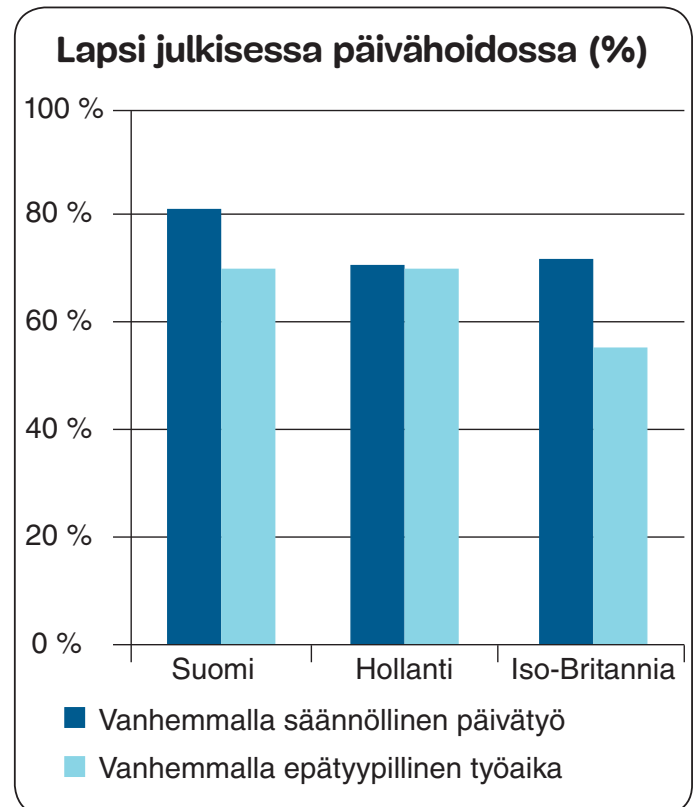
Epätyyppinen työaika kosketti monia ainakin silloin tällöin

- Tutkimuksen suomalaisista vanhemmista pienempi osuus (27 %) ilmoitti työaikamuodokseen säännöllisen päivätyön verrattuna hollantilaisiin (71 %) ja isobritannialaisiin vanhempiin (77 %). Muiden vanhempien työ oli esimerkiksi kaksi- tai kolmivuorotyötä, säännöllistä ilta/aamu- tai yötyötä tai heillä oli epäsäännöllinen työaika. Nämä erot maiden välillä johtuvat siitä, että tutkimukseen etsittiin osallistujia eri tavoin eri maissa.
- Myös monet niistä, joiden työaikamuoto oli säännöllinen päivätyö, työskentelivät vähintään joskus myös niin sanotun toimistotyöajan ulkopuolella: vain 8 % suomalaisista, 27 % hollantilaisista ja 21 % isobritannialaisista vanhemmista ei ollut työskennellyt kertaakaan edellisen kuukauden aikana aikaisina aamuina, iltaisin, öisin tai viikonloppuisin.
- Suomalaisille keskeisin syy tehdä epätyyppistä työaika oli työpaikan aukioloajat, kun taas hollantilaiset ja isobritannialaiset tekivät epätyyppistä työaika useimmiten siitä syystä, että he

eivät ehtineet hoitaa kaikkia työtehtäviään työajallaan.

LASTENHOIDON JÄRJESTÄMINEN

Epätyyppistä työaika tekevä turvautui usein sukulaisverkostoihin

Suomalaisten ja isobritannialaisten epätyyppillistä työaikaa tekevien vanhempien lapset olivat päivätyötä tekevien lapsia harvemmin julkisessa päivähoidossa (eli päiväkodissa, perhepäivähoidossa tai yksityisen hoitajan hoidossa), ja heitä puolestaan hoitivat useammin sukulaiset, ystävät tai joku muu epävirallinen taho. Hollannissa vanhemman työaika-muoto ei vaikuttanut lasten hoitojärjestelyihin tällä tavalla.

Työajan vaihtelu, yllättävät muutokset ja loma-ajat tuottivat hankaluuksia

Lähes puolet (45 %) isobritannialaisista vanhemmis-ta ja myös suuri osa suomalaisista vanhemmista (31 %) ilmoitti kokevansa ongelmia lastenhoidon järjestämisessä. Hollannissa näitä ongelmia koettiin harvemmin (8 %).

Yleisimpiä ongelmia olivat:

- 1) Työajan aiheuttamat ongelmat (työajan vaihtelu, ylityöt, hoidon järjestäminen vanhempien ollessa ilta- tai viikonlopputyössä)
- 2) Yllättävät muutokset, kuten lapsen, vanhemman tai hoitajan sairastuminen ja vaihtuvat työtilan-teet
- 3) Omaan tilanteeseen sopivan lastenhoidon löytäminen tyyppillisen työajan ulkopuolella ja loma-aikoina

PERHE-ELÄMÄ JA OMA HYVINVOINTI

Vanhempia pyydettiin arvioimaan, missä määrin he olivat tyytyväisiä tai huolissaan arkeen liittyvistä asioista.

Tärkeimmät tyytyväisyyden aiheet

- 1) Lapsen terveys
- 2) Turvallisuus
- 3) Lapsen käyttäytyminen, kehitys ja oppiminen

Keskeisimmät huolenaiheet

- 1) Vastuun kantaminen yksin
- 2) Oma jaksaminen
- 3) Liian vähäinen perheaika

Vaikka yleisimmät tyytyväisyyden ja huolen aiheet olivat samanlaiset kaikissa kolmessa maassa, suomalaiset ja isobritannialaiset vanhemmat olivat hollantilaisia vähemmän tyytyväisiä moneen asiaan, kuten esimerkiksi lastenhoitojärjestelyihin, koululais-ten aamu- ja iltapäivähoidon saatavuuteen, lapsen pitkiin hoitoaikoihin ja omaan jaksamiseen.

”Hyvä vaan kun ei olla aina samaan aikaan paikalla. Mies ottaa vastuuta kun ei voi sysätä sitä minulle kun en ole paikalla.”

Lasten hyvinvointi

Hollannissa harvemmat vanhemmat kertoivat haasteista lapsen käytöksessä kuin Suomessa ja Iso-Britanniassa. Suomessa ja Iso-Britanniassa epätyyppilistä työaikaa tekevät vanhemmat kokivat enemmän haasteita lapsen käytöksessä kuin säännöllistä päivätyötä tekevät. Päiväkodissa hoidossa olevat lapset viihtyivät yhtä hyvin hoitopaikassaan kaikissa kolmessa maassa, eikä vanhemman työaika-muoto myöskään vaikuttanut lapsen viihtymiseen.

”Aikaisia heräämisiä, myöhäisiä valvomisia lasten kanssa.”

PERHEET 24/7 -TUTKIMUS SUOMEN TULOKSET

Miten suomalaiset vanhemmat päätyivät mukaan tutkimukseen?

48 % päiväkodin kautta
 34 % työpaikan kautta
 18 % muuta kautta (esim. internet, Facebook, ystävät, puoliso)

Epättyypillinen työaika on aiempien tutkimusten mukaan yhteydessä ura- ja elämänvaiheeseen. Tässä tutkimuksessa epättyypillistä työaikaa tekevät olivat jonkin verran nuorempia, matalammin koulutettuja ja vähemmän tyytyväisiä taloudelliseen tilanteeseensa kuin säännöllistä päivätyötä tekevät.

TYÖ JA PERHE

Epättyypillinen työaika harvoin täysin oma valinta

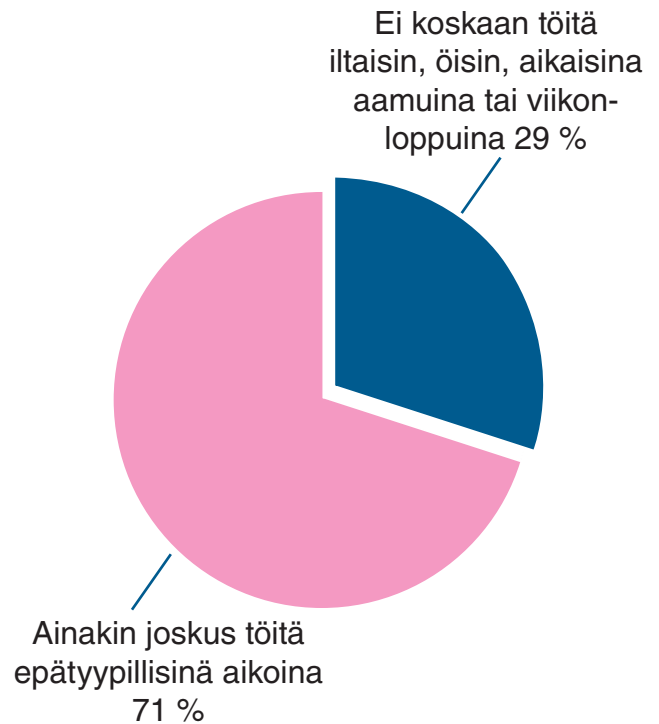
Suomessa vuorotyö ja työpaikan aukioloajat olivat usein ilta-, yö- ja viikonlopputyön taustalla. Joissakin perheissä päivätyöstä poikkeavia työaikoja tehtiin työkiireiden, paremman palkan ja lastenhoitojärjestelyjen vuoksi. Työntekijät pystyivät vain harvoin valitsemaan mihin vuorokauden aikaan työskentelevät. Usein työnantajat määrittivät työajat.

Epättyypillinen työaika koskettaa monia suomalaisia perheitä. Myös niistä vastaajista, joiden virallinen työaikamuoto oli säännöllinen päivätyö, suurin osa teki ainakin silloin tällöin töitä epättyypillisinä aikoina. Mahdollisia syitä tähän voivat olla esimerkiksi ylityöt ja matkatyöt.

Puolisoilla oli usein samanlaiset työajat, eli epättyypillistä työaikaa tekevien puoliset tekivät myös usein töitä iltaisin, öisin tai viikonloppuisin, ja päivätyötä tekevillä oli usein päivätyössä oleva puoliso.

”Puolison työaika joustavampi kuin omani, joten hän voi hakea lapset päiväkodista ja ehtii myös urheilla päivän aikana ennen kuin lapset haetaan. Hänelle jää kotona aikaa ruuanlaittoon ja yhteiseen aikaan iltaisin lasten kanssa.”

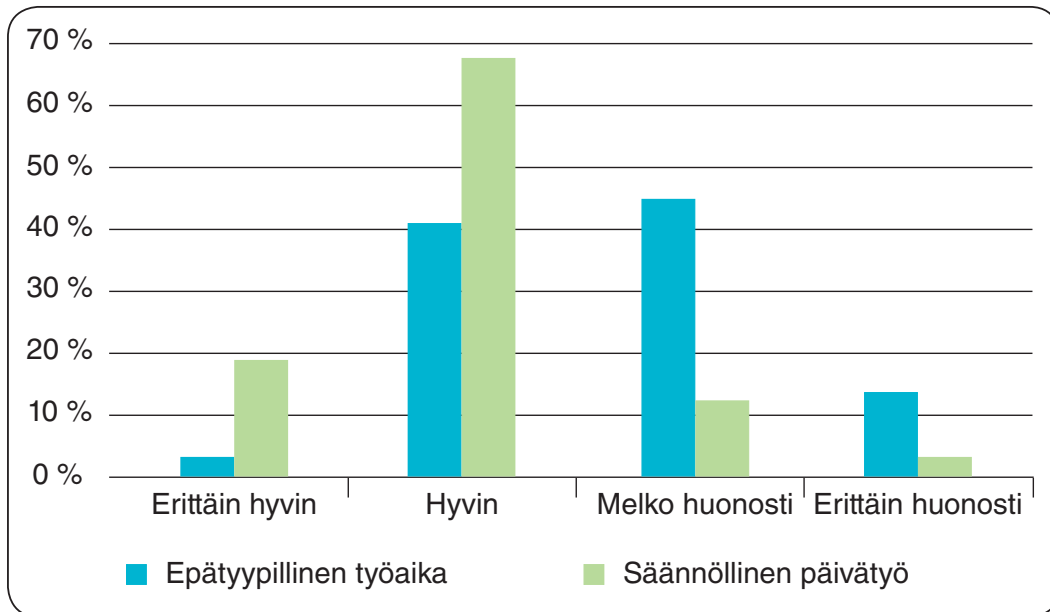
Päivätyöntekijät

Epättyypillinen työaika vaikeammin perheen vaatimuksiin sovitettavissa

Suurin osa vastaajista arvioi työn ja perheen vaatimusten sopivan hyvin yhteen (ks.kuva alla). Epättyypillistä työaika tekevien joukossa yhteensovittaminen oli hankalampaa kuin säännöllistä päivätyötä tekevillä.

”Olemme harvoin yhtä aikaa kotona, mutta nautimme niistä vähistä hetkistä täysin.”

VANHEMPANA OLEMINEN TOI ILOA MUTTA AJOITTAIN KUORMITTI

Vanhempana olemisen hyvät ja haastavat puolet koettiin samansuuntaisesti työajoista riippumatta. Vanhemmuudessa helpointa ja sujuvinta oli lapselle hyväksynnän ja lohdutuksen osoittaminen ja lapsen arjessa mukana olo. Hieman hankalammaksi koettiin rajojen asettaminen, johdonmukaisuus odotuksissa ja vaatimuksissa sekä läsnä olominen esimerkiksi lapsen sairastaessa. Vanhemmat kokivat vanhemmuuden eniten iloa tuottavana ja antoisana asiana elämässä. Stressin kokemukset eivät olleet vanhempien keskuudessa kuitenkaan harvinaisia vaan moni kertoi toisinaan kokevansa vanhempana olemisen raskaaksi ja sitovaksi. Epättyypillisinä työaikoina työskentelevät, sekä yksinhuoltajat että parisuhteessa elävät, kokivat säännöllistä päivätyötä tekeviä useammin, että joutuvat kantamaan vastuuta lapsista yksin. Vanhempien eriaikainen työskentely aiheutti näin kuormitusta kotona, kun kotitöistä ja lapsista huolehtii vuorollaan vain yksi vanhempi.

Moni epättyypillistä työaika tekevä harmitteli myös sitä, että lasten harrastamisen ja läksyjenteossa auttaminen kärsii.

PARISUHDE JA TYÖNJAKO PERHEISSÄ

Parisuhde tukena arjessa

Säännöllistä päivätyötä ja epättyypillistä työaika tekevien kokemukset parisuhteesta olivat samankaltaisia. Parisuhde toi iloa ja tyytyväisyyttä valtaosalle vastaajista. He kokivat myös saavansa puolisoiltaan tukea lasten kasvatuksessa. Miehet arvioivat saavansa tällaista tukea vielä hieman useammin kuin naiset. Vaikka suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että he jakoivat lastenhoitoon kuuluvat vastuut puolisonsa kanssa reilusti, vaikutti monessa perheessä vallitsevan niin sanottu perinteinen työnjako lastenhoidossa. Lähes puolet naisista arvioi hoitavansa lapsia enemmän kuin hänen reilouden nimissä kuu-

luisi, kun miehistä näin koki vain noin joka kuudes. Epätyyppillistä työaikaa tekevät kokivat säännöllistä päivätyötä tekeviä useammin, että yhteistä aikaa perheen kanssa on liian vähän. Vanhempien vastuksissa korostui huoli yhteisen parisuhde- ja perheajan vähyydestä.

LASTENHOITOJÄRJESTELYT JA LASTEN HYVINVOINTI

Valtaosa kertoi lapsensa viihtyvän hyvin päivähoitossa

Epätyyppillisinä työaikoina työskentelevät kokivat säännöllistä päivätyötä tekeviä useammin haasteita lastenhoitojärjestelyihin liittyen. Molemmissa ryhmässä lapsi oli useimmiten hoidossa päivä- tai vuorohoitokodissa tai kotona jommankumman vanhemman kanssa. Epätyyppillistä työaikaa tekevät käyttivät useammin ystäviä, sukulaisia tai muita epävirallisia tahoja lastenhoitoapuna. Tutkimuksen lapsista edellisen kuukauden aikana noin 40 prosenttia oli ollut vähintään kerran (vuoro)päiväkodissa hoidossa illalla, noin 30 prosenttia aikaisin aamulla ja noin 10 prosenttia yöllä.

Päivähoitoikäisten lasten vanhemmista 85 prosenttia kertoi lapsensa viihtyvän pääsääntöisesti hyvin päivähoitossa. Vanhemman työajalla ei ollut merkitystä lapsen viihtymisen kannalta. Myös vanhemmat itse olivat tyytyväisiä yhteistyöhön päivähoiton henkilöstön kanssa – työntekijöihin luotettiin ja heidän kanssaan voitiin keskustella avoimesti lasta koskevista asioista. Epätyyppillistä työaikaa tekevät vanhemmat olivat säännöllistä päivätyötä tekeviä useammin huolissaan varhaiskasvatuksen laadusta.

Valtaosa vastanneista vanhemmista koki lapsensa voivan hyvin, eikä raportoinut lapsellaan olevan merkittävästi hyvinvointia heikentäviä ongelmia. Iso osa myös raportoi, että lapsella on ainakin yksi ystävä ja että lapsi osaa käyttäytymisellään ottaa toiset huomioon ja auttaa muita. Lapsen käyttäytymiseen liittyviä huolia kuten levottomuutta, kiukuttelua tai itkuisuutta raportoivat sekä tyyppillistä että epätyyppillistä työaikaa tekevien lasten vanhemmat. Osa epätyyppillistä työaikaa tekevästä vanhemmista toi esille huolensa epäsäännöllisen hoitorytmin vaikutuksesta lapseen. Tutkimuksen tavoitteena on vielä selvittää, miten nämä lapsen hyvinvointia heikentävät ongelmat ovat yhteydessä erilaisiin työ-, perhe- ja vanhemmuutekijöihin.

”Lapset ovat pieniä ja puolison työkin on säännöllisen epäsäännöllistä, joten mm. lasten päivärytmi kärsii aika ajoin.”

